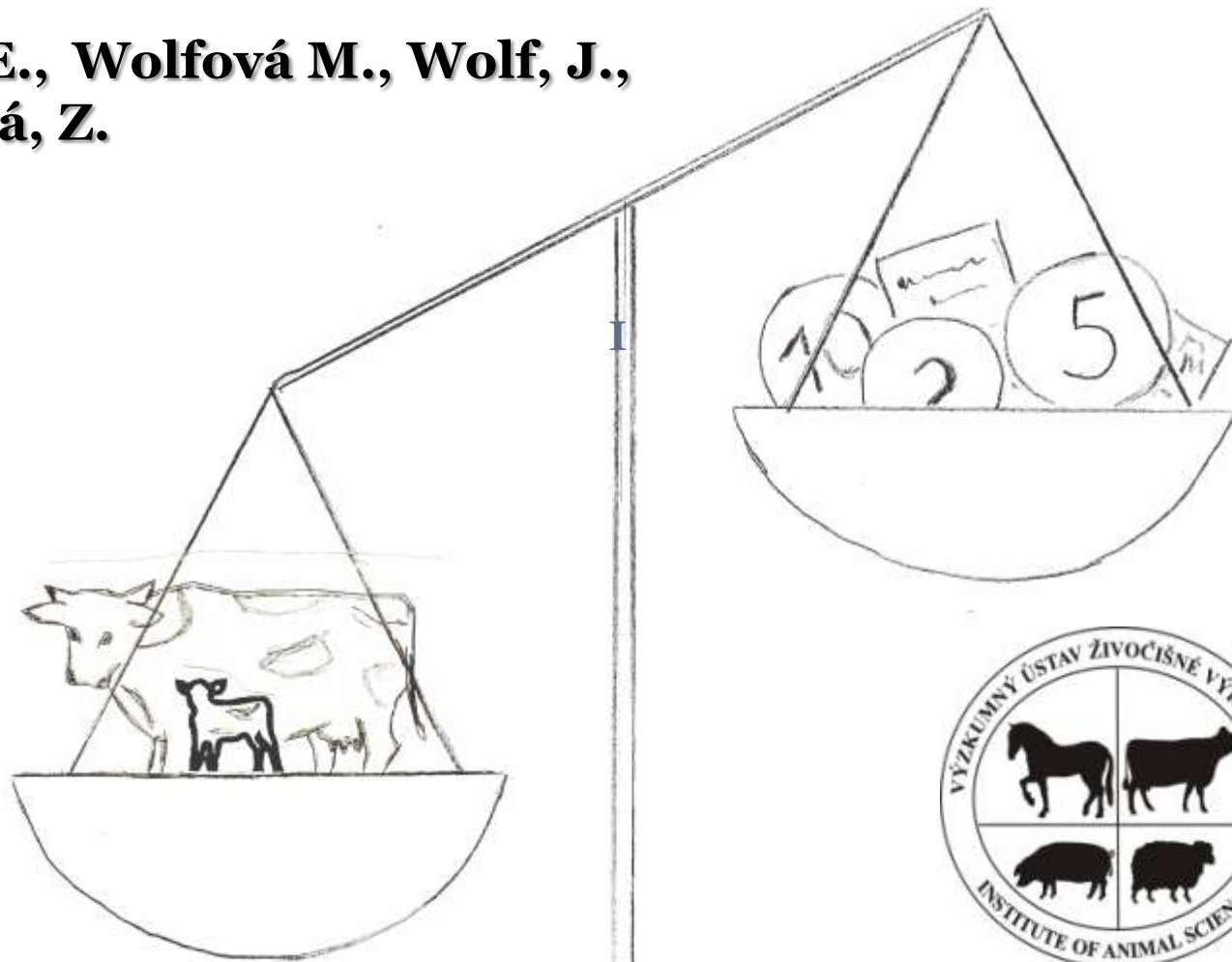

Ekonomické hodnoty znaků masného skotu

**Krupa E., Wolfová M., Wolf, J.,
Krupová, Z.**

Výzkumný Ústav Živočišné Výroby,
v.v.i., Praha - Uhřetěves

Obsah přednášky

- Celková plemenná hodnota
- Co to je Ekonomická váha
- Ekonomické vyhodnocování šlechtění zvířat
- Program ECOWEIGHT
- Příklad EV pro plemeno AA
- Další možnosti programu
- Příklady využití ve šlechtění
- diskuze

Celková plemenná hodnota

- Cíl šlechtění – maximální zisk
- Obvykle více znaků najednou
- Konstrukce selekčního indexu – CPH
 - Kombinace více znaků a jejich **relativní ekonomické důležitosti**

$$H = \sum_i PH_i a_i$$

PH_i - plemenná (aditivní genetická) hodnota zvířete ve znaku i

a_i - ekonomická hodnota (váha) znaku i

Definice marginální ekonomické váhy

- **Marginální ekonomická váha** neboli ekonomická hodnota znaku udává efekt změny genetické úrovně znaku na ekonomickou efektivnost (např. na zisk) určitého výrobního systému při zachování nezměněné genetické úrovně ostatních, současně hodnocených znaků a při optimálním využití všech ostatních zdrojů (management, výživa,..)

Metódy výpočtu ekonomických váh

**Subjektívne
metódy**

**Objektívne
metódy**

Pozitívny prístup
Hodnotenie dát

Normatívny prístup
Simulácia dát

Zisková funkcia

**Bio-ekonomické
modely**

**Lineárna
optimizácia**

**Dynamická
optimizácia**

**Deterministická
simulácia**

**Stochastická
simulácia**

Metody stanovení váhových koeficientů znaků

- A. Zisková funkce nebo bio-ekonomický model
- B. Metoda „žádoucích genetických zisků“
- C. Přímé stanovení váhových koeficientů

CPH v peněžních jednotkách získáme pouze použitím metody A

Příklad pro metodu B

	dosaženo	šlechtitelský cíl	rozdíl
PLM	62,70%	60 %	0
PPT	599	764	165
PŽNS	11,37	13,22	1,85

$$\begin{bmatrix} 1,348 & -3,798 & 0,075 \\ -3,798 & 558,238 & -3,813 \\ 0,075 & -3,813 & 0,648 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} 0 \\ 165 \\ 1,85 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0,673 \\ 0,333 \\ 4,733 \end{bmatrix}$$

$$\text{CPH} = \text{PH}_{\text{PLM}} * 0,673 + \text{PH}_{\text{PPT}} * 0,333 + \text{PH}_{\text{PŽNS}} * 4,733$$

Příklad pro metodu C

	význam znaku v %	Gen. Smer. Odch.	Váhový koeficient
PPT	40	23,62	1,69
PLM	5	1,16	4,31
PŽNS	55	0,805	68,32

- Do určité míry jde o opak metody B

$$\text{CPH} = \text{PH}_{\text{PLM}} * 4,31 + \text{PH}_{\text{PPT}} * 1,69 + \text{PH}_{\text{PŽNS}} * 68,32$$

Výpočet marginálních ekonomických hodnot

$$EV_i = \left(\frac{\partial R}{\partial x_i} - \frac{\partial C}{\partial x_i} \right) \Big|_x = \mu$$

kde:

∂R celkové tržby na krávu a rok

∂C celkové náklady na krávu a rok

x_i hodnota znaku i

x vektor hodnot všech znaků

μ vektor populačních průměrů všech znaků

Program ECOWEIGHT

- **Autoři: Wolf, J.-Wolfová, M.-Krupová, Z.-Krupa, E.**
- **www.vuzv.cz**

Příklad pro plemeno AA

- Modelová data – chovatelé z ČR
- Produkční systém
- Ceny a náklady
- Ekonomická efektivnost - Čistý zisk na plemenici a rok stanovený na základě ziskové funkce za použití bio-ekonomického systému

Příklad pro plemeno AA

AA VTJ + odstavené telata	CZK
Obtížnost telení (CZK/0,1 třídy)	-21,96
Straty při porodu (CZK/%)	-135,94
Straty telat do odstavu (CZK/%)	-136,52
Hmotnost krav v dospělosti (CZK/kg)	-3,32
Hmotnost při narození (CZK/kg)	32,08
Jatečná výtěžnost (CZK/%)	3,41
Zabřezávání jalovic (CZK/%)	2,88
Zabřezávání krav (CZK/kg)	16,38
Zmasilost (CZK/ 0,1 třídy)	-2,7
Protučněnost (CZK/ 0,1 třídy)	-2,00
Hmotnostní přírůstek telat od narození po první vážení (CZK/kg)	44,39
Hmotnostní přírůstek telat od prvního po druhé vážení (CZK/kg)	45,20
Hmotnostní přírůstek telat od druhého po třetí vážení (CZK/kg)	5,44
Délka produktivního života krav (CZK/rok)	391,63

Využití v praxi – postup sestavení CPH

- Sestavení řebříčku plemenných zvířat dle dosahované celkové plemenné hodnoty - postup:
 - Výběr populace
 - Výpočet PH
 - Kalkulace ekonomických hodnot
 - Standardizace ekonomických vah
 - Výběr znaků pro selekční index
 - Konstrukce selekčního indexu

Další možnosti programu

- ekonomické hodnocení a porovnání šlechtitelských programů
- optimalizace připrůvacích plánů
- Predikce pro celou populaci, i pro chovatele
- Simulace a modelování různých situací

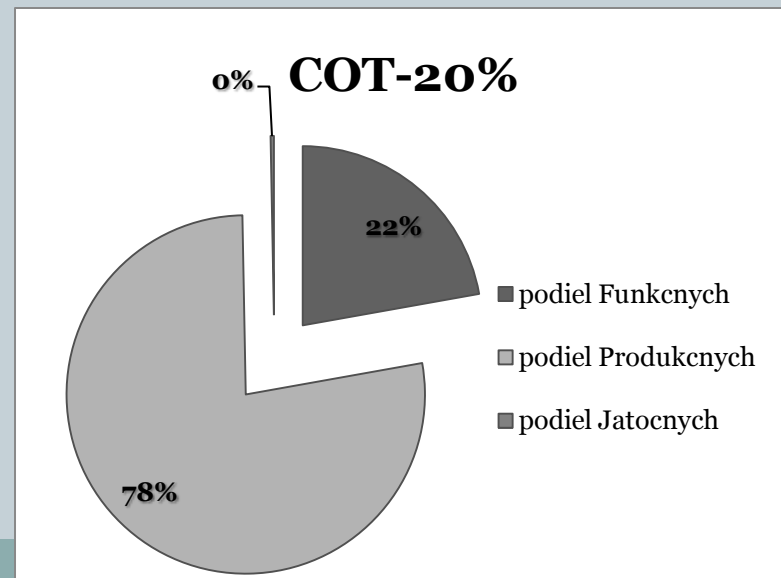
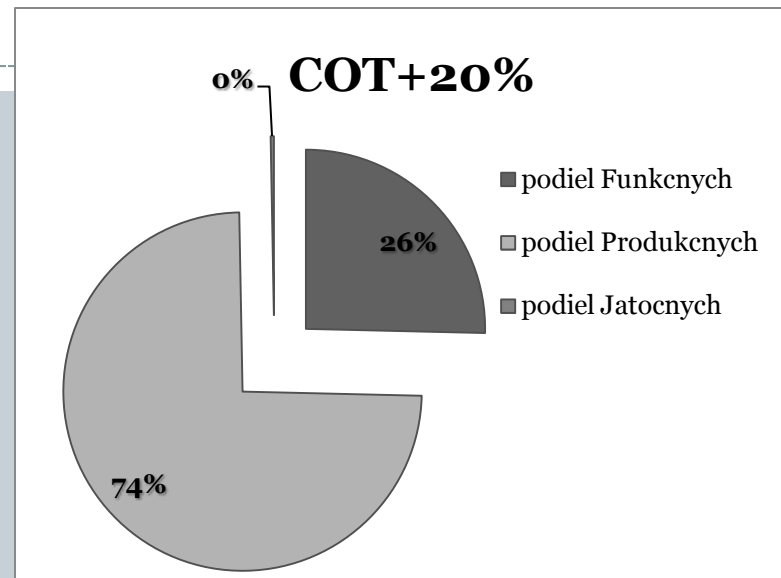
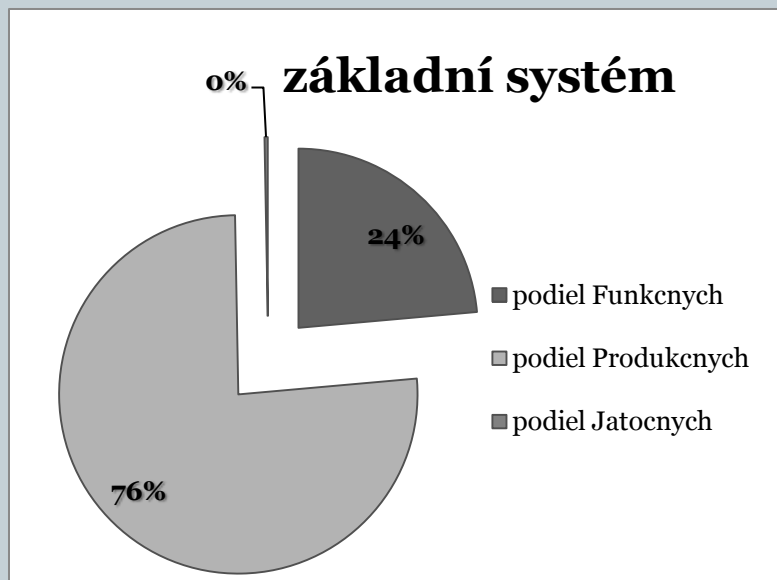
- **Základní nevýhoda výpočtu:**
 - Selektujeme li dnes zvířata jejich potomci budou produktivní o několik let
 - Nutnost použití ekonomických parametrů potomků
- **Prognóza výrobního systému**
 - Vlivy působící na ekonomické koeficienty
 - Nestálá a nepředvídatelná ekonomická situace
 - Těžko předvídatelný vývoj cenových relací produktů ž.v.
 - Vliv na absolutní ekonomické hodnoty
 - Vliv na relativní ekonomické hodnoty

Příklad – marginální EV

	Marginální EV		Absolutní rozdíl oproti základu		Relativní rozdíl oproti základu	
	Ztráty telat do odstavu	Hmotnost při odstavu	Ztráty telat do odstavu	Hmotnost při odstavu	Ztráty telat do odstavu	Hmotnost při odstavu
Základní systém	-136,52	44,39				
COT -20%	-113,6	36,84	22,39	-7,55	-16,467	-17,008
COT +20%	-158,9	52,18	-22,95	7,79	16,879	17,549
CVTJ -20%	-124,7	38,61	11,32	-5,78	-8,325	-13,021
CVTJ +20%	-148,2	49,98	-12,27	5,59	9,024	12,593
NK: -20%	-127,6	41,02	8,41	-3,37	-6,185	-7,592
NK: +20%	-139,2	47,21	-3,25	2,82	2,390	6,353

COT – Cena za 1 kg ž.h. odstaveného telete; CVTJ - Cena za 1 kg ž.h. zabřezlé jalovice při prodeji; NK – cena za 1 kg krmné dávky

Příklad – Relativní EV

Závěr

- Ekonomické hodnoty znaků jsou platné pouze pro produkční systém a populaci zvířat, pro které byly vypočteny
- Mění se v průběhu času v závislosti na změně v úrovni znaků a na změnách vnějších podmínek výroby
- Selektční opatření se u HZ projevují s časovým zpožděním, proto je potřeba ekonomické hodnoty počítat pro dobu, kdy budou potomci selektovaných zvířat využíváni k produkci